

Posudek oponenta na disertační práci Mgr. Petry Janouchové

„Hellénizace antické Thrákie ve světle epigrafických pramenů“

(Hellenisation of Ancient Thrace based on epigraphical evidence)

Praha 2017, 313 stran včetně textu, map, tabulek, rejstříku

Starověká Thrákie je známa především díky nálezům neobvykle bohatých hrobů a nekropolí, podobně jako epigrafických památek. Ty se staly předmětem zájmu badatelů již od konce 19. století. Fascinace těmito kontexty byla pro vědeckou obec důležitým fenoménem nejen pro poznání thrácké společnosti. Prvotní práce K. Jirečka a následně Škorpilů se staly základem pro první definování struktury thráckého osídlení a jeho kontaktů s řeckým a římským prostředím. Jde-li o studium a zpracování epigrafických pramenů, komplexnější syntézy v posledních několika desetiletích chybí a právě tato problematika se stala námětem práce Mgr. Petry Janouchové.

Práce je rozdělena do 13 kapitol (včetně appendixů a rejstříku), úvodní jsou věnovány hodnocení historiografických a literárních pramenů, vztahujících se k Thrákii, charakteristice osídlení (díky řeckým pramenům známe strukturu osídlení a především jména thráckých kmenů) a historického vývoje ve sledované oblasti od řecké po římskou expanzi směřující do vymezené oblasti starověké Thrákie, rozkládající se především na území současného Bulharska, částečně též severního Řecka a Turecka. Jak autorka uvádí, tato hodnocení mají různé roviny, ve kterých byli Thrákové zachyceni nejen jako spojenci, ale mnohdy spíše jako krutí nepřátelé. Z pohledu starověkých autorů se mnohdy spíše než o zachycení historické skutečnosti jedná o snahu zdůvodnit zájmy v dané oblasti a kontrolu území, či ekonomický zisk. Thrákie nebyla jen oblastí rodící výtečné koně, ale také územím se zemědělským a značným surovinovým potenciálem (především kovové rudy). S tím dle mého názoru souvisí i početnost epigrafických pramenů.

Pro uchopení a formulování problematiky je důležitá kapitola druhá: Mezikulturní kontakty v antickém světě. Zde autorka definuje a hodnotí modely pojetí vztahů mezi původním obyvatelstvem a příchozími – od koloniálních k postkoloniálním modelům, akulturaci, helénizaci, případně romanizaci. Epigrafické prameny v tomto ohledu jistě postihují definovanou směr k výslednému hodnocení vedoucí linii. Jde-li o poznání

struktury vztahů je opodstatněné konstatování, vycházející z posouzení nejen z charakteru materiální kultury či dovezeného zboží, ale také principu zakládání sídlišť (Seuthopolis, Pistiros), ale především sledování technologických vlivů na místní produkci kovových předmětů a keramiky. V Thrákii se setkáme s užitím hrncířského kruhu, nových typů pecí (redukční, oxidační způsob vypalování; produkce RSW v Pavlikeni). V tomto ohledu jsou jistě odpovídající modely, které definují přijímání konkrétních prvků sousedních komunit, jejich hodnocení na vlastní život společnosti místních. Autorka se kromě kamenných nápisů okrajově věnuje také záznamům na jiných materiálech, které se zpravidla nedochovaly (byly zapsány na předmětech z organického materiálu, bronzu, železa), případně na keramice (tyto jsou zastoupeny patnácti příklady; s. 89). Přestože že v případě grafitu na keramických nádobách se jedná především o jména producentů, majitelů, případně nápisy dedikační, které by se pro další práci mohly stát důležitým zdrojem informací pro další zpracování.

Zvolený metodologický postup odpovídá početnému a obsahově různorodému souboru více než 4 600 nápisů, které na území Thrákie vznikly, resp. Zde byly nalezeny, a které lze datovat do období 6. století př. Kr. – 8. století po Kr. Je skutečností, že autorka nemohla z důvodu stavu dochovaných pramenů základny revidovat množství nápisů a proto přistoupila na základě studia sekundárních zdrojů k navrženému způsobu zpracování a hodnocení. Je to postup relevantní, a jak je z předložené práce patrné, oprávněný. Interpretace na základě epigrafického materiálu ve vztahu k produkčním centřům je jednou z možných cest, jak je hodnotit. V tomto ohledu jsou cenné výstupy práce hodnotící vazbu na městská centra (obr. 11.28, ad.). Zde je třeba vyzdvihnout autorčin odborný přístup a erudici, kterou projevila především v 6. kapitole (s. 105 – 193) a následující prostorové analýze pramenů. Zde jsou přehledně definovány hlavní výstupy práce.

Hodnocení, která jsou v práci navržena, odpovídají současnému trendu pojetí vztahů mezi Středomořím a oblastmi ležícími na jeho periferii, cenné jsou poznatky související se strukturou místního osídlení a jeho elitami. Autorka uvážlivě hodnotí sociální a kulturní stránky tohoto problému a definuje postavení místního společenství a důvody, způsoby přijímání cizích vlivů, které se projevíly také produkcí nápisů.

Závěrem lze konstatovat, že práce naplňuje všechny požadavky, kladené na práce disertační, je třeba vyzdvihnout autorčinu pečlivost a erudici, s jakou k danému tématu přistoupila, fundovaný přístup k problematice a zpracování, práci s literaturou, kvalitu zpracování příloh, odpovídající práci s primárními i sekundárními prameny. Autorka prokázala schopnost samostatné vědecké práce, formulování a zdůvodnění svých postupů a následně přesně a jasně definovaných závěrů.

Z těchto důvodů doporučuji práci k obhajobě a dalšímu řízení k udělení titulu Ph.D.

V Praze, 20. 11. 2017

Doc. PhDr. Jiří Musil, Ph.D.

Filozofická fakulta Univerzity Karlovy

Ústav pro klasickou archeologii

Celetná 20, Praha 1